

En resa till midnattssolens land för att i högsommarvärme leta och prata insekter dygnet runt – det finns få bättre starter på en svensk sommar! Bland myrar, vatten, tallskogar och fjäll fick ett femtiotal entusiaster njuta av Arjeplog i Pite Lappmark under en hel helg i juni 2023.

Entomologmötet i Pite Lappmark

Arets entomologmöte genomfördes i Arjeplog helgen 16–18 juni. Mötet var det 33:e i ordningen och solen lyste i kapp med ca 55 ivriga entomologer. Ett sagolikt vackert Arjeplog tog emot tillresta från när och fjärran. Många passade även på att utforska småkryp längs vägen till och från Entomologmötet. Trots att det var mitten av juni så var naturen i startgroparna, bland annat var det nästan myggfritt vilket gjorde det behagligt att röra sig i skog och mark. Föreningen Fjärilar i norr tillsammans med Norrlands entomologiska förening stod som värdar för mötet. Som alltid är det trevligt att samlas och vilt och brett fokusera på insekter under en hel helg. För dig som inte varit med på ett Entomologmöte kan detta starkt rekommenderas!

Intressant föredragsprogram

Mötet började på kvällen med en välsmakande norrländsk middag, följt av spännande presentationer av värdföreningarna och om de kommande exkursionerna. På lördagen presenterades fyra olika föredrag: Karin Fallén presenterade slätterängsprojektet i Lappbodarna. Peter och Elina Öberg i Lappbodarnas slätterförening tilldelades årets markägardiplom. Leif Björk från Fjärilar i norr gav ett imponerande föredrag om deras verksamheter kring fjärilar i Norrbotten, medan Natuschka Lee från Norrlands entomologiska förening berättade allmänt om pollinatörernas ekologi. Kvällen avslutades med Anders Nilssons underhållande, litterära och filosofiska föredrag om vatteninsekter och om insekternas fascinerande hemligheter. Varje kväll erbjöds det även en möjlighet att få skåda midnattssolen.

En stor del av tiden under Entomologmötet ägnades annars åt exkursioner. Här följer redogörelser från några av de exkursionerna.

Febril aktivitet ute på Jutismyren

TEXT: Lotta Lestander

För att komma till Jutismyren får man köra bil fyra mil västerut från Arjeplog, längs Silvervägen. Sedan man parkerat passerar man ett dike och ett snår för att komma ut på myren. Redan i diket började hävarna vina och det hördes förtjusta rop. En av deltagarna hade redan gjort fynd som enligt litteraturen inte fångats så högt upp i Sverige tidigare. För oss dagfjärilsa-

Glada entomologer i full aktivitet på Jutismyren, väster om Arjeplog. Foto: Leif Björk.

matörer öppnades nu en helt ny värld. Inte bara att de olika håvarna fascinerade – en del inköpta, andra hemmagjorda – utan även det faktum att det finns så oändligt mycket intressant inom området. För oss ter sig en Friggas pärlmorfjäril *Boloria frigga* eller en Disas gräsfjäril *Erebia disa* som spännande fynd, medan vi nu var bland insektsvänner med helt andra inriktningar: någon är specifikt intresserad av blomflugor, någon annan har som specialområde bin, humlor eller vatteninsekter. Ute på myren fick vi nya bekanskap och då fick vi även upp ögonen för flera nätverk på Facebook, där två intressanta grupper är ”Nattsländeinstitutet” och ”Spindelnätet”.

Det var en trevlig syn att stå i det soliga junivädret och blicka ut över området och se den febrila aktivitet som pågick, vid vattenpölnarna, i mossen, vid skogsbrynet, på myren, vid skogsbrynet. Dagen var givande och en varm respekt växte fram för alla dessa insektsvetare från hela Sverige som kommit till mötet i Arjeplog. Som likt oss här ägnar både arbetstid och ledig tid med håv i skog och mark. För att vi fascineras av vår omvärld, av färggrant mönstrade vingar. Med en önskan om att lära oss mer om insekter av allehanda slag men också drivna av en förhoppning att då och då få göra ett mer ovanligt artfynd.

En Norrlandsraritet är Disas gräsfjäril *Erebia disa*, som hittades på Jutismyren. Foto: Malin Larsson.

Bäverholmen & Yraftdeltat

TEXT: Roger Mugerwa Pettersson
& Roger Marklund

En heldagsexkursion den 18 juni gick till Yraftdeltat och Bäverholmen där man betalar för båttransport över sjön Laisan från Adolfström till deltat och uppströms Laisälven. Yraftdeltat är ett naturreservat bildat 1974 med en areal av 7,4 km² varav en stor del är vattendrag, sjöar (bl a Laisan), myrar, kärr och svämängar.

Diversehandeln i Adolfström är en historisk upplevelse och utgångspunkt, då det också är där man betalar för båten. De

10 deltagarna blev avsläppta på raningsmarker (översvänningsmarker) med lador och blommande ängsmarker mer än tre km från Bäverholmen. Det var högt vattenstånd i Laisan och bara en sandstrand var tillgänglig för eftersök av insekter. Här hittades fjällspegellöpare *Bembidion lapponicum* i mängd, en jordlöpare som bara har Yraftdeltat som känd lokal i Pite lappmark. I videsnären bankades nordvidebagge *Gonioctena linmaeana* vid promenaden mot Bäverholmen.

Värdshuset på Bäverholmen hade inte öppnat för säsongen så vi kunde avnjuta vår medhavda lunch i lugn och ro även om det sållades vid basen av videbuskar av deltagare som Ulf Gärdenfors. Förutom en mängd kortvingar (Staphylinidae) så hittades det till deltagarnas glädje även ävlöpare *Pelophila borealis* vid sållningen av *Salix*-förna i Bäverholmen. Ävlöpare är en nordlig jordlöpare som är mindre vanlig men karakteristisk med sina djupa gropar på täckvingarna.

Några nya arter för Pite lappmark kunde noteras: ängskornlöpare *Amara communis*, mosandbi *Andrena barbilabris*, nordvidebagge samt andra fyndet för provinsen av videsandbi *A. clarkella*.

Att det var tidigt på säsongen märktes bland annat på att det fortfarande var högvatten och att de var få fjärilar i farten. Men några hade vågat sig ut på flygtur på de hävdade ängarna: en enda rapsfjäril *Pieris napi*, en brunröd fältmätare *Xanthorhoe spadicearia* och ett par av grågul männmätare *Selenia dentaria*. Nog torde det finnas mer att upptäcka här senare under sommaren?

Sållning vid basen av videbuskar vid Bäverholmen gav utdelning, bl a hittades ävlöpare *Pelophila borealis*. Foto: Roger Marklund.

På söndagen stod en toptur till Avvuhatjähkkå på programmet. Foto: Leif Björk.

Den fantastiska tallskogen Mattaure några mil norr om Arjeplog. Foto: Thomas Persson Vinnersten.

Yraftdeltat, ett nytt område för flertalet av deltagarna, med nya fynd för provinsen, strålande väder och fantastisk miljö att vistas i. Vad mer kan man begära av en exkursion!?

Fjälltur med vy

TEXT: *Lotta Lestander*

På möteshelgens sista dag gick en av turerna till området Bäno, eller för att vara mer exakt, till berget Avvuhatjähkkå vid Mierkenes. En brant och lite kämpig vandring upp, men som absolut lönar sig. Inte minst för den vackra utsikten. Man ser både Silvervägen långt där nere och även till vårt grannland i väster då berget Solvågätind syns vid horisonten. Här är det gott att vara i solskenet och den som gillar fjällfloran har kommit helt rätt. Berget grönskar och på vår färd hittade vi bland annat rosenrot, mossjung, fjällgröna, krypljung, fjällglim och den vackra rosafärgade lapska alprosen.

Under fikapausen på nästantoppen av berget reflekterade vi muntert kring helgens upplevelser, där Anders Nilssons programpunkt särskilt lyftes. Kvällen innan hade han underhållit med målande beskrivningar ur gamla barnböcker, vilka beskrev insekters liv och leverne. Där Arne Ful och Knut Paddeltå var namn som särskilt fastnat i minnet hos deltagarna.

Med på turen vandrade också Aivars Dunskis, entomolog från Lettland, boende i Uppsala där han pluggar biologi. "Det har varit riktigt intressant att få vara i Arjeplog. Jag har uppskattat alla de olika turerna som helgen bjudit på. Jag har svårt att smälta allt jag varit med om, och stundvis har det känts som om jag varit på en annan planet", skrattar han. Tursamt hade han också fått med sig några intressanta artfynd att studera närmare under lupp vid hemkomst.

Vad betyder då namnet Avvuhatjähkkå på pitesamiska? Jo, förledet kommer från avvahit': titta ihållande, iakttaga (om hund) och efterledet tjähkkå, som betyder fjälltopp.

Mattaure skog

TEXT: *Thomas Persson Vinnersten, Anders Nilsson & Natuschka Lee*

Ett av exkursionsmålen under lördagen var den fantastiska tallskogen Mattaure några mil nordost om Arjeplog. Mattaure är ett relativt stort talldominerat område med urskogsartad tallskog. Skogen var märkbart öppen och ljus. Så här såg skogen troligen ut överallt för lite drygt hundra år sedan. Nu står denna skog i stark kontrast till det moderna skogsbrukets trädodlingar. Mattaure präglas av en stor mängd död ved som utgör substrat för skyddsvärda

insekter. Det finns även en del småvätar och Anders Nilsson från Norrlands entomologiska förening, var snabbt framme med vattenhåven. Bland de 16 arter skalbaggar han fann var de flesta förvisso förväntade för dessa trakter, men 11 av arterna hade bara observerats ett fåtal gånger i Sverige. Ett särskilt roligt fynd är värt att nämna: ögonbaggen *Dryops anglicanus*, som Anders fångade i ett litet dråg med vatten från en liten tjärn som silade sig genom en rotfiltmatta av gräs och örter. Genom att trampa fram små gropar och hålla utkik efter om någon bagge flyttade upp till ytan, fick han syn på en ögonbagge. Efter flitigt trampande lyckades han fånga in några exemplar till för att få tag på den eftertraktansvärda hanen för en korrekt artbestämning. Ett nytt provinsfynd för Pite lappmark!

Sammanfattningsvis var mötet i Arjeplog mycket lyckat. Det resulterade i en hel del roliga insektsfynd och inte minst nya trevliga bekantskaper mellan entomologer från när- och fjärran. Nästa år är det givetvis ett nytt entomologmöte planerat. Detta möte kommer att arrangeras av Entomologiska sällskapet i Lund tillsammans med Sveriges entomologiska förening. Varför inte gå med i en lokal entomologisk förening (se *Yrfäns* baksida) och komma med på nästa års entomologmöte? ■